

Yrkesutbildningsreformen

Lagen om yrkesutbildning antogs av riksdagen den 30 juni 2017

Centrala förändringar

- Den nya lagen om yrkesutbildning träder i kraft den 1 januari 2018
- Ett sätt att avlägga examen, som utgår från en bedömning av den praktiska yrkesskickligheten och är oberoende av hur yrkeskunnandet har införskaffats
- Ett tillstånd att anordna utbildning, som omfattar yrkes-, läroavtals- och arbetsmarknadsutbildning som leder till examen
- För varje studerande utarbetas en personlig plan för utveckling av kunnande, som uppdateras under tiden som examen avläggs, utbildningsanordnaren bär ansvaret för att tidigare kunnande erkänns
- Inläring på arbetsplatsen i form av utbildnings- eller läroavtal, inläring i arbetet slopas
- Hälften av finansieringen bygger på prestationer och effekt
- Gemensamma examensdelar för alla som avlägger grundläggande yrkesexamen

Examina och utbildningar

Antalet examina minskar, yrkes- och specialyrkesexamina poängsätts

Yrkesexamina

Kompetenspoäng som grund för kalkyleringen av examina och examensdelar

- Grundläggande yrkesexamen, 180 kp
  - yrkesexamens delar 145 kp, gemensamma examensdelar 35 kp
  - kan av särskilda skäl vara mer omfattande än 180 kp
  - för eventuella extra examensdelar utfärdas alltid ett separat intyg över avläggande av examensdelen
- Yrkesexamen 120, 150 eller 180 kp
- Specialyrkesexamen 160, 180 eller 210 kp

Gemensamma examensdelar

Ingår i grundläggande yrkesexamen, 35 kp

- Obligatoriska delar av grundläggande yrkesexamen är
  - kommunikations- och interaktionskompetens, minst 11 kp
  - matematisk-naturvetenskaplig kompetens, minst 6 kp
  - samhälls- och arbetslivskompetens, minst 9 kp
- Valbara kompetensmål 9 kp enligt studerandens eget val
- De som avlägger YE och SYE kan avlägga gemensamma examensdelar som separata examensdelar, om detta anses nödvändigt i samband med individualiseringen

Antalet examina minskar

Examenstyp	1.1.2017	1.8.2017	1.1.2018	1.8.2018	1.1.2019
Grundläggande yrkesexamen	52	51	50	43	43
Yrkesexamen	175	172	166	143	65
Specialyrkesexamen	123	121	118	110	56
Totalt	350	344	334	296	164

Förberedande utbildningar

- VALMA och TELMA utgörs av valbara delar av utbildningen
- Utbildningens omfattning 60 kp
  - VALMA bör avläggas på ett år
  - TELMA bör avläggas på ett år, men högst tre år
- Förutsättningar för att studera inom VALMA
  - ingen avlagd examen eller förberedande utbildning efter grundläggande utbildning
  - målet är att efter utbildningen avlägga yrkesexamen eller del av yrkesexamen

Möjligheten till dubbeleexamen kvarstår

- Anordnaren av yrkesutbildningen kan skaffa utbildning av anordnare av gymnasieutbildning
- Studeranden beaktas vid finansieringen av yrkesutbildningen

Avläggande av examen

Ett sätt att avlägga examen, som utgår från en bedömning av den praktiska yrkesskickligheten och är oberoende av hur yrkeskunnandet har införskaffats

Antagning av studerande 1(2)

- Kontinuerlig ansökan den främsta rutten till examensutbildning
  - ansökan genom att direkt kontakta utbildningsanordnaren eller genom att lämna in en ansökan i enlighet med ansökningstider och -förfaranden
  - utbildningsanordnaren fattar beslut om urvalsgrunderna samt om inträdes- och lämplighetsprov, som är avgiftsfria för sökanden
- Gemensam ansökan till grundläggande yrkesutbildning under våren
  - för personer som avslutar grundläggande utbildning och andra som saknar yrkesexamen
  - UKM:s förordning om urvalsgrunder

Antagning av studerande 2(2)

- Ansökan till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen
  - bl.a. VALMA och TELMA
  - inga gemensamma urvalsgrunder har fastställts
- De som blir utan studieplats efter att den gemensamma ansökan avslutats hänvisas till att söka via kontinuerlig ansökan
- Valet av studerande för arbetsmarknadsutbildning görs av arbets- och näringsbyrån i samarbete med utbildningsanordnaren
- Valet av studerande för personalutbildning görs av arbetsgivaren i samarbete med utbildningsanordnaren

Personlig plan för utveckling av kunnande

- En personlig plan för utveckling av kunnande utarbetas för varje studerande då avläggandet av examen inleds eller utbildningen påbörjas, då det gäller läroavtalsutbildning till viss del innan utbildningen inleds
- Utbildningsanordnaren är skyldig att erkänna tidigare kunnande
- Planen utarbetas och uppdateras regelbundet av utbildningsanordnaren och studeranden tillsammans
- Vårdnadshavaren för en minderårig studerande har möjlighet att delta i utarbetandet och uppdateringen av planen
- Arbetsgivaren eller en representant för arbetsgivaren deltar i processen, då kunnandet införskaffas och påvisas på arbetsplatsen
- I planen antecknas
  - tidigare införskaffat och påvisat kunnande
  - införskaffande av nödvändig yrkesskicklighet och kunnande
  - påvisande av kunnande
  - styr- och stödåtgärder

Erkännande av kunnande

- Utbildningsanordnaren är skyldig att erkänna studerandens tidigare införskaffade kunnande, som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller kunnande enligt grunderna för examen eller utbildningen
  - utgående från dokument och andra utredningar som visas upp av studeranden
  - Om den tidigare yrkeskompetensen bedöms utan påvisande av kunnandet i praktiken, ska bedömningen utföras av två lärare eller andra representanter för utbildningsanordnaren
- Erkännande av kunnande som förvärvats vid formell utbildning eller i övrigt regleras med en förordning
- För erkänt kunnande erhålls ingen basfinansiering

Studeranden har rätt

Att få

- undervisning och handledning i olika inlärningsmiljöer, vilket möjliggör uppnående av kraven på yrkesskicklighet och kunnande enligt grunderna för examen eller utbildningen samt stöder studerandenas utveckling till goda, balanserade och bildade människor och samhällsmedborgare
- personlig och övrig nödvändig studiehandledning
- respons på utvecklingen av kunnandet under tiden för avläggande av examen och utbildningen
- information om tillämpningen av bedömningsgrunderna på bedömningen av det egna kunnandet och att begära en granskning av bedömningen samt korrigerering
- på begäran ett intyg över deltagande i examensutbildning eller förberedande utbildning; samt
- göra om en praktisk förevisning eller bedömning av övrigt kunnande eller att höja ett godkänt vitsord

Kunnandet bedöms med en praktisk förevisning

- Vid bedömningstillfället påvisas yrkesskickligheten och kunnandet som fastställs i grunderna för examen i praktiska arbetsuppgifter i verkliga arbetssituationer
- på arbetsplatsen eller med motiverad anledning i en annan miljö
- Planeras partiellt för examen
- Utbildningsanordnaren ansvarar för planeringen av bedömningstillfället i samarbete med studeranden och en representant för arbetsplatsen där bedömningen äger rum
- Utvecklingsanordnaren är skyldig att erbjuda möjlighet att avlägga examen eller delar av examen utan deltagande i examensutbildning samt i samarbete med aktörer som erbjuder utvecklingstjänster på företagsekonomiska grunder

Bedömarna fattar beslut om bedömningen

- Utbildningsanordnaren utser två bedömare
  - En pedagogiskt kompetent eller kvalificerad lärare eller av särskilda skäl en annan representant för utbildningsanordnaren
  - Representant för arbetslivet - arbetsgivare, anställd eller självständig näringsidkare
- Åtminstone den ena av bedömarna ska närvara vid en enskild praktisk förevisning, om bedömningen av kunnandet fattas beslut för examen delvis enhälligt
- Inom VALMA verkar lärare eller av särskilda skäl en annan representant för utbildningsanordnaren som bedömare
- Av bedömarna krävs tillräcklig yrkeskompetens i förhållande till grunderna och den bransch som bedöms
- Utbildningsanordnaren inskolar bedömarna som representerar arbetslivet
- Studeranden ges möjlighet att göra en självbedömning

Införskaffande av kunnande

Vid läroanstalter och på arbetsplatsen

Inlärnning på arbetsplatsen 1(3)

Läroavtalet är även i fortsättningen ett arbetsavtal

- Utbildning som anordnas i huvudsak på arbetsplatsen, vid behov införskaffande av kunnande som sker i andra inlärningsmiljöer
- Ett skriftligt arbetsavtal mellan en studerande som fyllt 15 år och arbetsgivaren, även för företagare
- Utbildningsanordnaren och arbetsgivaren kommer skriftligen överens om att anordna läroavtalet i enlighet med studerandens personliga plan för utveckling av kunnande
- Av läroavtalet ska följande framgå: avtalets giltighetstid, tillämpningsbar arbetstid, provanställningens längd och grunderna för studerandens anställning

Inlärnning på arbetsplatsen 2(3)

Utbildningsavtal ersätter inlärnning i arbetet

- Utbildningsanordnaren kommer tillsammans med representanten för utbildningsavtalsarbetsplatsen skriftligen överens om hur studeranden på arbetsplatsen får sitt kunnande i samband med utförandet av praktiska arbetsuppgifter
- Avtalet är tidsbundet och utgår från den personliga planen för utveckling av kunnande. Ur avtalet ska framgå de praktiska arbetsuppgifterna som studeranden kan utföra för att uppnå det kunnande som fastställts som mål för honom eller henne
- Av en eller flera examensdelar eller en examensdel eller av mindre helheter
- Inget anställningsförhållande, ingen lön till den studerande, utan han eller hon har rätt till studiestöd och ersättning för skolresor och en gratis måltid som erbjuds av utbildningsanordnaren

Inlärnning på arbetsplatsen 3(3)

Utbildningsersättningar

Läroavtal

- Utbildningsanordnaren betalar arbetsgivaren, om det bedöms uppkomma kostnader för arbetsgivaren för inlärnning och handledning som äger rum på arbetsplatsen
- Om eventuella utbildningsersättningar avtalas i avtalet om anordnande av läroavtal

Utbildningsavtal

- Utbildningsersättning utbetalas inte för utbildning som anordnas på arbetsplatsen
- Ett undantag är utbildningsavtalsarbetsplats för en studerande som är berättigad till krävande särskilt stöd

Tillstånd att anordna utbildning

Ett tillstånd att anordna utbildning fr.o.m. början av 2018

Tillstånd att anordna utbildning

- Examina, undervisnings- och examensspråk
- Verksamhetsområde
  - Inom verksamhetsområdet är utbildningsanordnaren skyldig att anordna examina och utbildning enligt behovet av kunnande.
- Särskilda uppdrag
  - VALMA
  - TELMA
  - Breddat läroavtalsuppdrag
  - Arbetsmarknadsutbildning
  - Utbildning för fångar
- Ändringar i tillståndet ska ansökas om ett år innan utbildningen inleds (utkast till förordning)

Kalkylerad och proportionell finansiering

Hälften av finansieringen bygger på prestationer och effekt

Nya incitament

I statens budget ingår ett moment för yrkesutbildning

	Andel av den totala finansieringen	Grund
Basfinansiering	50 %	studerandenas deltagande i målinriktad och styrd utbildning
Prestationsfinansiering	35 %	avlagda examina och examensdelar
Effektfinansiering	15 %	sysselsättning och fortsatta studier, studerande- och arbetslivsåterkoppling
Strategifinansiering	4 % (högst)	som bidrag till utbildningsanordnare

Kostnadskategorier och koefficienter

- 27 olika koefficienter
- Examina är indelade i fem kostnadskategorier, vars koefficienter varierar mellan 0,69 och 2,33
- Kostnadskategoriererna påverkar bas- och prestationsfinansieringen
- VALMA och TELMA-koefficienten är 1,98
- Egna koefficienter för särskilt stöd och logi (internatverksamhet), personal- och arbetsmarknadsutbildning samt anordnande av utbildning för fångar

Studerandeår

- Målinriktad och handledd studietid, då studeranden deltar i utbildning i enlighet med den personliga planen för utveckling av kunnande som anordnas i utbildningsanordnarens olika inlärningsmiljöer eller på arbetsplatsen och utgår från läroavtal eller utbildningsavtal
- Ingen timgräns fastställs för studiedagen
- En regelmässig studievecka omfattar fem studiedagar
- I studerandeåret ingår fyra veckor semester

Vikter för examenstyper

Vid finansiering av yrkes- och specialyrkesexamen är finansieringen

- vid basfinansiering, 72 procent av finansieringen av grundexamen
- vid prestationsfinansiering, 36 procent av finansieringen av grundexamen

Övergångsperiod på fem år

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Basfinansiering	97 %	95 %	95 %	70 %	60 %	50 %
Prestationsfinansiering		5 %	5 %	20 %	30 %	35 %
Effektfinansiering	3 %	0 %	0 %	10 %	10 %	15 %

Koefficienter för yrkes- och specialyrkesexamina

- Vid basfinansiering 0,85 åren 2018–19 samt 0,77 åren 2020–21
- Vid prestationsfinansiering 0,43 åren 2018–19 samt 0,39 åren 2020–21

Basfinansiering

- Med UKM:s prestationsbeslut fastställs utbildningsanordnarens mål för antalet studerandeår som grund för basfinansieringen
- Antalet viktas med en koefficient enligt de verkliga studerandeåren för utbildningsanordnaren
- Beaktar studerandeantal för examina inom olika kostnadskorgar viktade med koefficienter för examenstyper, särskilt stöd och utbildningstyper
- För erkänt kunnande erhålls ingen basfinansiering

Prestationsfinansiering

- Som grund antalet kompetenspoäng för examensdelar och examina avlagda i förfjöl (prestationer under året som föregick året som föregick finansförvaltningsåret)
- För antalet prestationer beaktas examensdelarnas kompetenspoäng viktade med koefficienterna för kostnadskategorier och examenstyper samt anordnande av särskilt stöd

Effektfinansiering

- För sysselsättning och övergång till fortsatta studier 10 %
- Av studerandeåterkoppling 2,5 %
- Av arbetslivsåterkoppling 2,5 %
- Sysselsättningen för dem som tagit examen tre år innan finansförvaltningsåret eller övergått till fortsatta studier två år innan finansförvaltningsåret
- Innefattar en korrigerande koefficient för regional sysselsättning

Studerandeavgifter

- Av personer som avlägger yrkes- eller specialyrkesexamen kan debiteras avgifter, som täcker 15 procent av kostnaderna för utbildningen
- En avgift kan debiteras för höjning av ett vitsord på intyget över avlagd examen
- Utbildningsanordnaren kan välja att inte debitera avgifterna eller att sänka dem på grund av medellöshet